

TŠETANES NAAL – KOULUTUSPOLUILLA -HANKKEEN SEURANTARAPORTTI

8. MAKSATUSKAUDEN AJALTA 1.9.2018 – 31.12.2018

Tšetanes naal -hankkeen tavoitteena on osaltaan vastata Romanipoliittisessa ohjelmassa esiin tuotuun tarpeeseen nostaa Suomen romaniväestön koulutustasoa ja sitä kautta heidän osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa. Koulutukseen ja työmarkkinoille pääsyyn on todettu tarvittavan erityisiä toimia niin nuorten kuin aikuisten romanien kohdalla.

Romaniväestölle suunnattujen, koulutuspolkuja tukevien toimenpiteiden lisäksi hankkeen avulla pyritään parantamaan myös viranomaisten, opetus- ja ohjaustyötä tekevien sekä muiden romaneja toiminnassaan kohtaavien tietoisuutta romanikulttuurista ja valmiutta ottaa yhteisön erityistarpeet huomioon erityisesti koulutuskysymyksissä, mutta myös laajemmin. Suomen romanit ovat yhteisö, jonka sisältä löytyy vahvaa kulttuurista ja sosiaalista tietotaitoa, joka on merkittävä resurssi käytettäväksi esimerkiksi sosiaali-, ohjaus- ja terveyspalvelujen kehittämisessä. Tavoitteena on, että toimijoiden parempi tieto- ja valmiustaso edesauttavat yhteistyötä romaniväestön kanssa sekä luovat vahvempaa perustaa yhteiselle kehittämiselle, jonka avulla voidaan luoda toimivia romanien koulutukseen ja työelämään pääsyä edistäviä toimintamalleja.

Hankkeen päätoteuttajana toimii Diakonia-ammattikorkeakoulu. Hankkeen osatoteuttajia ovat Suomen Romanifoorumi ry, Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö/Vamos, Mikkelin kaupunki/Otavan Opisto, Kirkkopalvelut ry/Seurakuntaopisto, Helsingin kaupunki/Opetusvirasto, Salon kaupunki sekä Tampereen kaupunki/Perusopetus.

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Hallinnointi

Seurantajakson aikana hanketta on hallinnoijan toimesta viety eteenpäin hankesuunnitelman ja rahoittajan ohjeistuksen mukaisesti. Hankkeen hallinnointiin liittyvää ohjeistusta on jatkettu. (sähköposti, puhelut, tapaamiset). Kahdeksas maksatusaineisto koottiin touko-kesäkuussa ja hakemus toimitettiin ajallaan käsiteltäväksi. Hankkeen ohjausryhmä kokoontui maksatuskauden aikana kahdesti (19.9.2018 ja 12.12.2018). Uusi projektipäällikkö pääsi kuluneella maksatuskaudella hyvin töihin käsiksi ja tutustuakseen teki tiivistä yhteistyötä osatoteuttajien kanssa. Projektipäällikkö ja projektiassistentti ovat tehneet tiivistä yhteistyötä hankkeen hallinnointiin liittyen.

Hankkeen sisäinen yhteistyö

Tšetanes naal ja Nevo tiija-hankkeiden projektipäälliköt jalkautuivat tapaamaan molempien hankkeiden osatoteuttajien edustajia syys-lokakuussa. Tapaamisissa käytiin läpi kulunutta syksyä sekä loppuraporttiin liittyviä asioita. Tapaamisissa käytiin läpi myös loppuseminaareihin liittyviä asioita sekä loppu vuotta koskevia asioita. Lisäksi projektipäällikkö on ollut tiiviissä sähköposti ja puhelin yhteyksissä osatoteuttajien kanssa.

Toiminta

Seurantakaudella jatkettiin ja tiivistettiin muutenkin yhteistyötä Nevo tiija -hankkeen kanssa. Hankkeilla on risteävä ja osittain sama kohderyhmä, joten yhteistyö on luonnollista ja se on kirjattu myös molempien hankkeiden suunnitelmiin. Hankkeiden projektipäälliköt toimivat käytännössä vahvasti työpareina. Hankkeet mm. järjestävät yhteisiä tapaamisia molempien osatoteuttajien kanssa, suunnittelevat yhteisiä tapahtumia, tilaisuuksia ja mallinnuksia. Lisäksi hankkeiden viestintäryhmät on yhdistetty ja hanketiedottamista laajennetaan esittelemällä myös sisarhanketta eri tilaisuuksissa.

Seurantakauden alussa projektipäällikkö jalkautui tapaamaan hankkeen osatoteuttajien edustajia. Tapaamisissa käytiin läpi viimeisen seurantakauden tärkeitä asioita sekä loppuraporttiin liittyviä asioita. Loppuseminaarit olivat seurantakauden suurimpia järjestettäviä asioita. Osatoteuttajakohtaiset

loppuseminaarit järjestettiin Tampereella 20.9.2018, Mikkeliissä 28.9.2018 sekä Salossa 11.10.2018. Seminaareissa osatoteuttajat toivat yleisölle esille hankkeen aikana saavutettuja tuloksia. Tšetanes naalin ja Nevo Tiijan yhteinen loppuseminaari pidettiin Savoy-teatterissa 5.11.2018. Loppuseminaarissa tuotiin esille hankkeiden ansiokkaita tuloksia ja tavoitteita.

Ammattikorkeakouluopinnoista kiinnostuneiden tukipajoja jatkettiin seurantakaudella, joiden tavoitteena oli valmistaa erityisesti syksyn erillis- ja yhteishakuun. Tukipajoja mainostettiin sosiaalisessa mediassa ja tukipajoihin ilmoittautui n. 20 henkeä. Läsnä tukipajoissa oli 10-15 henkeä. Diakissa oli syksyllä, 5-19.9.2018, myös ensimmäistä kertaa erillishaku romaneille ja maahanmuuttajille sosionomi (AMK) sekä sairaanhoitaja (AMK) koulutuksiin.

Loppuseminaarissa julkaistiin Diakin Tšetanes naal ja Nevo tiija- hankkeiden loppujulkaisu, Romanian sujuvat koulutus- ja työllisyyspolut. Loppujulkaisussa on hankkeiden osatoteuttajien kirjoittamat artikkelit. Julkaisun kanteen otettiin Diakilla valokuva, johon pyydettiin kaikki hankkeessa jollain tavalla mukana olleet henkilöt. Valokuvaus oli 26.9.2018 ja siihen saapui 22 henkilöä. Samalla kuvattiin hankkeiden onnistumisen video, joka oli nähtävillä loppuseminaarissa.

Nuorten some-kampanja pidettiin lokakuussa Instagramissa, jossa nuoret päivittivät koulutuksestaan kuukauden ajan. Tarkoituksena oli motivoida romani nuoria ja nuoria aikuisia sekä levittää tietoa eri koulutuksista. Nuoret kannustivat toisiaan koulutuspoluilla, jakoivat tietoa koulutusmahdollisuuksista ja monipuolistivat kuvaa romaneista opiskelijoina niin yhteisön sisä- kuin ulkopuolellakin. Kampanjaan valituille nuorille some-alan ammattilainen piti työpajan 22.9.2018, jossa käytiin läpi kampanjan tavoitteita ja toimintatapoja, opetettiin toimivien päivitysten tekoa sekä mahdollisten negatiivisten kommenttien ja ongelmien kohtaamista.

Lokakuussa 10.10.2018 Tšetanes naal- hankkeessa oli hallintaviranomaisten tekemä paikan päällä varmennus. Mukana varmennuksessa hankkeesta oli projektipäällikkö ja projektiassistentti. Osatoteuttajia kutsuttiin osallistumaan varmennukseen mukaan, mutta halukkuutta osallistumiseen ei ilmennyt. Varmennuksessa hallintaviranomaiset esittivät kysymyksiä hankkeen toimintaan ja siinä tehtyihin toimenpiteisiin liittyen. Projektipäällikkö vastasi kysymyksiin yhdessä projektiassistentin kanssa. Hallintaviranomaiset olivat tyytyväisiä hankkeen asiakirjoihin ja siihen, että hankkeessa on tehty hankesuunnitelman mukaisia toimenpiteitä ja työtä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Seurantakaudella mediakampanjat veivät runsaasti työaikaa ja panostusta projektipäälliköltä. Projektipäällikkö oli mukana Nevo tiijan Työnimi-mediakampanjassa, joka sai laajaa näkyvyyttä mediassa. Tšetanes naalilla oli myös oma mediakampanja, Älä oleta, älä luule, kysy. Tällä pyrittiin vaikuttamaan koulutukseen ja koulutuksen kehittämiseen. Kampanjan kohteena olivat opetuksen järjestäjät, opettajat ja opot, jotka ovat avainasemassa kohdatessaan romanioppilaan olemalla koulutuksen mahdollistaja ja kehittäjä. Mediakampanja tuli ulos laajalevikkisten sosiaalialan ja opettajien järjestölehtien (Talentia ja OAJ:n Opettaja) kahdessa numerossa 2.11.-7.12.2018 välisenä aikana.

Seurantakaudella keväällä alkanut mentorointitoiminta jatkui. Loka-marraskuussa projektipäällikkö piti tapaamisen erikseen mentoreiden ja mentoroitavien kanssa. Tapaamisessa käytiin läpi mentorointiohjelman saavutuksia, tuloksia ja tuntemuksia. Kokemukset olivat pääosin hyviä ja jatkoa mentorointiohjelmalle eri hankkeisiin ehdotettiin.

Loppuseminaarin jälkeen 6.11.2018 pidettiin työpaja osatoteuttajille, jossa käsiteltiin koko hankkeajan aikana saavutettuja tuloksia, pohdittiin tavoitteita ja niihin pääsemistä. Työpajassa käytiin läpi kehityskohteita ja osatoteuttajat pohtivat omaa työtään ja onnistumistaan projektityössä. Työpajassa nostettiin esiin hyviä käytänteitä ja mallinnuksia, joita osatoteuttajien organisaatioissa on juurrutettu ja otettu osaksi perustyötä. Työpajassa keskusteltiin myös siitä, millainen yhteiskunnallinen vaikuttavuus

hankkeilla on ollut ja millaisia yhteiskunnallisia tuloksia on saatu aikaan. Romanien koulutuksen kehittäminen ja koulutuspolun sujuvoittaminen ovat avainasemassa romanien kouluttautumiseen ja sitä myöden työllistymiseen, jolla on iso yhteiskunnallinen merkitys.

Tiedotus ja viestintä

Hankkeesta tiedottaminen on ollut aktiivista. Diakin viestinnän asiantuntija tekee hienoa työtä hankkeiden hyväksi. Hankkeiden kotisivut ovat toiminnassa ja Romanien osallisuus -facebook sivu on ahkerasti kohderyhmän käytössä. Facebook-sivuilla käydään paljon keskusteluja, jaetaan tietoa avoimista työpaikoista sekä markkinoidaan eri koulutuksia. Viestinnän kanavia ovat myös sähköpostilistat.

Lokakuussa siirryimme myös Instagramiin meidantulevaisuus tilin alle. Tämä oli osa nuorten sosiaalisen median kampanjaa, jossa nuoret päivittivät lokakuun ajan omasta koulutuksestaan ja arjestaan. Tavoitteena on tavoittaa mahdollisimman paljon romaninuoria ja nuoria aikuisia, jotta kiinnostuminen ja tietoisuus eri koulutuspoluista kasvaisi. Nuorten Instagram päivityksiä jaettiin myös romanien osallisuus- facebook sivuilla, jossa ne saivat myös laajasti näkyvyyttä koulutuksen näkökulmasta.

Seurantakaudella projektipäällikkö oli mukana Nevo tiijan Työnimi-mediakampanjassa, joka sai laajaa näkyvyyttä mediassa. Tšetanes naalilla oli myös oma mediakampanja, Älä oletta, älä luule, kysy. Tällä pyrittiin vaikuttamaan koulutukseen ja koulutuksen kehittämiseen. Kampanjan kohteena olivat opetuksen järjestäjät, opettajat ja opot, jotka ovat avainasemassa kohdatessaan romanioppilaan olemalla koulutuksen mahdollistajia ja kehittäjiä. Mediakampanja tuli ulos laajalevikkisten sosiaalialan ja opettajien järjestölehtien (Talentia ja OAJ:n Opettaja) kahdessa numerossa.

Loka-marraskuussa Markkinointia ja tiedotusta on tehty myös kaikissa tapahtumissa ja tapaamisissa. Videotyöpajojen anti tulee vahvistamaan tiedotusta entisestään.

Verkostoyhteistyö

Keväällä aloitettu mentoritoiminta jatkui seurantakaudella. Yhdessä Nevo tiija-hankkeen on saatu vahvistettua kontaktia Etelä-Suomen AVI:n ylijohtaja Minna Karhuseen, jolla on tärkeä rooli ovien avaamisessa työnantajien ja yrittäjien suuntaan. Mentorointitoiminnan tarkoituksena on romanien verkostoituminen ja omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden löytäminen koulutuspoluilla.

Syyskuussa projektipäällikkö osallistui Diakin kehittämispäivään, jonne oli kutsuttu innovaatiotoiminnan ihmiset kaikista Diakin toimipisteistä. Päivässä tutustuttiin myös muihin hankkeisiin ja verkostoiduttiin hanketyöntekijöihin ympäri Suomen.

Lokakuussa projektipäällikkö osallistui kaksipäiväisille romaniasiainkunnan neuvottelupäiville Helsingin liikenne- ja viestintäministeriöön. Päivissä kuultiin romaniasioiden ajankohtaisia asioita, meneillään olevia hankkeita sekä romanien työllisyyteen ja koulutukseen liittyviä kysymyksiä. Nevo tiijan projektipäällikkö oli päivillä puhumassa hankkeiden yhteisestä mentorointiohjelmasta. Päivillä verkostoiduttiin uusien romanihankkeiden ja heidän työntekijöiden kanssa sekä tavattiin osatoteuttajia ja romaniasioissa vaikuttavia ihmisiä.

Marraskuussa projektipäällikkö osallistui myös R3 Maahanmuuttaja tuen romaninuori-hankkeen ohjausryhmään, jossa verkostoiduttiin Vantaan romanityötä tekevien työntekijöiden kanssa.

Seurantakaudella projektipäällikkö osallistui kuukausittaisiin Opetushallituksen Zoomi- sujuvat siirtymät hankkeen skype-tapaamisiin. Tapaamisissa kuultiin kaikkien Zoomissa olevien hankkeiden ajankohtaisia kuulumisia ja jaettiin tietoa tapahtumista. Zoomilla on käytössä myös Arjen arkki- menetelmäpankki, jonne viedään hankkeissa saavutettuja hyviä käytäntöjä. Tšetanes naalin mallinnuksista Arjen arkkiin on viety 12 mallinnusta

Arviointi

Hankkeessa toteutetaan jatkuvaa arviointia ja seuranta. Tukipajan osallistajat ovat antaneet positiivista palautetta pajan opettajille. Lisäksi arvioinnin pohjaksi on laadittu helppokäyttöinen lomake, jota voidaan hyödyntää eri tilanteissa. Saadut tiedot dokumentoidaan, jotta ne ovat käytettävissä koko hankkeen toiminnan ohjaamiseen sekä hankeraportointiin. Arviointimateriaalia kerätään osatoteuttajilta, osallistujilta sekä ohjausryhmältä. Hankkeen ohjausryhmä on arvioinut omaa toimintaansa ohjausryhmän kokouksessa 19.9.2018 seuraavasti (10 vastaajaa):

Asteikko: erinomainen, hyvä, kohtalainen, paljon parantamisen varaa

Hankkeen eteneminen: hyvä (5/10; erinomainen x 4, kohtalainen x 1)

Tavoitteiden saavuttaminen: hyvä (5/10; erinomainen x 3, kohtalainen x 2)

Hankehenkilöstön toiminta: hyvä (4/10; erinomainen x 4, kohtalainen x 2)

Hallinnointi: hyvä (4/10; erinomainen x 4, kohtalainen x 2)

Tiedottaminen: hyvä (6/10; erinomainen x 3, kohtalainen x 1)

Osallisuuden edistäminen: hyvä (6/10; erinomainen x 3, kohtalainen x 1)

Kehitysehdotukset ja muuta mieleen tullutta

- Kokonaisuus on ollut hyvää ja osallisuutta lisäävää
- Rohkeampaa otetta kulttuurimuutokseen
- Kutsut jatkossa kaikille hankkeen ohjausryhmäläisille
- Kiitos kaikille! Jaha Tšetanes naal!

12.12.2018 (10 vastaajaa):

Hankkeen eteneminen: erinomainen (6/10; hyvä x 4)

Tavoitteiden saavuttaminen: erinomainen (6/10; hyvä x 4)

Hankehenkilöstön toiminta: erinomainen (8/10; hyvä x 2)

Hallinnointi: erinomainen (7/10; hyvä x 3)

Tiedottaminen: erinomainen (7/10; hyvä x 2, kohtalainen x 1)

Osallisuuden edistäminen: erinomainen (6/10; hyvä x 4)

Kehitysehdotukset ja muuta mieleen tullutta

- Työ pitää jatkua!
- Kiitos!
- Ohryssä hyvä puheenjohtaja (muuten olisi kyllä monesti eksytty asiasta). Kiitos!

Huomioita

Tšetanes naalissa päädyttiin tekemään hankemuutos, koska hallinnoijan työntekijöiden palkoissa oli varattuna paljon rahaa ja toiminnassa tarvittiin lisää taloudellisia resursseja. Yhdessä rahoittaja Henri Helanderin ja Diakin aluekoordinaattori Jukka Koskiniemen kanssa päädyimme siirtämään rahaa palkoista toimintaan tekemällä hankemuutoksen. Hankemuutos laitettiin alulle lokakuun alussa 2018.

Hankemuutoksen yhteydessä tarkastettiin osatoteuttajien palkkabudjetit ja saatettiin ne ajan tasalle.

Hankemuutos käytiin läpi ohjausryhmässä jäsenille 19.9.2018 ja ohjausryhmä antoi tähän suostumuksensa.

Ohjausryhmässä 12.12.2018 tehty hankemuutos käytiin läpi.

Diakin hanketyöntekijä 1, Diakin hanketyöntekijä 2, projektipäällikkö: palkkakustannukset vuosille 2016 ja 2017 on muutettu toteutuneiden kustannusten mukaisiksi. Näiden osalta palkkojen loppusummaa koko hankkeen kesto ei ole muutettu, aiempien vuosien ylijäämä on siirretty vuodelle 2018. Projektiassistentin palkkakustannukset vuosille 2016 ja 2017 on muutettu toteutuneiden kustannusten mukaisiksi. Vuodelle 2018 on palkkakustannuksiksi arvioitu 3 000 eur. Palkkakustannusten ylijäämästä 812 eur on siirretty muihin kustannuksiin, 413 eur Otavan opiston flat rate -kustannuksiin ja loput eli 16 034 eur on leikattu budjetista pois. Ostopalvelujen kustannukset vuosille 2016 ja 2017 on muutettu toteutuneiden

kustannusten mukaisiksi. Valtakunnallisten työpajatyypisten seminaarien järjestelykustannuksiin ja mediakampanjoihin on lisätty 113 eur. Muut kustannukset vuosille 2016 ja 2017 on muutettu toteutuneiden kustannusten mukaisiksi. Tiedotusmateriaalit... jne. kohtaan on lisätty 2 417 eur ja Seminaarien ja ... kohtaan 1 215 eur. Kustannukset ovat aiemman hakemuksen perusteluiden sisällä, joten kustannusten perusteluja ei ole muutettu. Palkkakustannusten pienentyessä flat rate kustannus väheni 2 933 eur, joka on siirretty ostopalveluihin ja muihin kustannuksiin.

Diakin osalta 8. maksatuskauden laskutettavat kustannukset ovat syntyneet hankkeen henkilöstökuluista, ostopalveluista, muista kustannuksista sekä flat rate-kuluista. Laskutettavat kulut sisältyvät hankesuunnitelmassa olevaan budjettiin.

Suomen Romanifoorumi ry

Raportissa tuodaan esille hankkeen suunnitelman mukaiset ja Romanifoorumin keskeiset tehtävät, toimintamuodot ja tavoitteet sekä raportointijakson aikana toteutuneet ja saavutetut toiminnot. Kaikessa hankkeeseen liittyvässä toiminnassa on rinnakkain otettu esille ja toteutettu sekä Tšetanes naalin ja Nevo tiijan hankkeisiin liittyviä tavoitteita ja sisältöjä.

Osallistujien kohtaamisia yhteensä 118 kpl, joista puheluita 15 kpl

Puheluita eri virkailijoiden kanssa 10 kpl

Eri toimijoiden tapaamisia 6 kpl

Kauden aikana oli useita muita tapaamisia kentällä romanien kanssa.

Työkokeilun aloitti 2 henkilöä

Uusia osallistujia 11 henkilöä.

Teematapahtumat toimintakeskus Kipinässä

Toimintakeskus Kipinässä on toteutettu maanantaisin kahden - kolmen viikon välein teemapäiväaiheinen tilaisuus Itä-Helsingin alueen romaneille. Tapahtuma aloitettiin 3.9.2018. Romanifoorumin oppisopimustyöntekijä toimi tilaisuuden järjestäjänä, osallistujien koollekutsujana sekä toteuttajana yhdessä SRF:n työntekijöiden kanssa. Seurantakauden aikana kokoonnuttiin viisi kertaa ja osallistujia oli tapaamisissa yhteensä 39 henkilöä, joista suurin osa romaninaisia. Ryhmässä keskusteltiin ja pohdittiin ajankohtaisia aiheita, kuten vanhemmuutta, lasten koulunkäyntiä ja tulevaisuuden näkymiä sekä romanien tulevaisuuden visioita eli pohdintaa siitä, missä ollaan 5 – 10 vuoden päästä sekä miten eletään paremmin itsensä ja ympäristönsä kanssa. Kipinä-kerhon toiminta jatkuu myös ESR-hankkeiden päättymisen jälkeen Romanifoorumin järjestämänä.

Kokemusasiantuntijakoulutus Jyväskylä

Ote Elämään -kokemusasiantuntijakoulutus laitettiin alkuun Nevo tiija ja Tšetanes naal hankkeiden aloitteesta. Koulutus Jyväskylässä alkoi 6.10.2018 ja päättyi 25.5.2019. Osallistujia on 12 henkilöä, joista naisia on kuusi. Jyväskylän kokemusasiantuntijakoulutuksen osallistujat tekevät CV:t, jotka laitetaan kokemusasiantuntijapankkiin, josta nähdään jokaisen osaamisalueet ym. Jyväskylän kaupungin työntekijä ja kokemusasiantuntijakoulutuksen toinen vetäjä markkinoivat ja ohjaavat koulutuksen jälkeen valmistuneiden kokemusasiantuntijoiden toimeksiantoja Jyväskylässä 23 euron tuntipalkalla.

Toimeksiannot eri kaupungin pisteisiin antavat työkokemusta sekä mahdollistavat työllistymisen myöhemmin.

Jyväskylän kokemusasiantuntijakoulutukseen liittyen pidettiin kaksi suunnittelukokousta paikallisten romanien kanssa sekä useita yhteydenottoja kokemusasiantuntijakoulutuksen toisen vetäjän, Marja -Liisa Ollikaisen, kanssa. Toisessa suunnittelukokouksessa oli mukana kaupungin aikuissosiaalityö sekä kuntouttavien palveluiden palvelupäällikkö, Jyväskylän romaninuoret, JyväRoma ry, Jyväskylän romaninaiset ry:n jäseniä sekä hallituksen jäseniä. Heidän kanssa käytiin läpi koulutuksen sisältöä, aikataulua sekä mahdollisia osanottajia. Kokemusasiantuntijakoulutuksen osallistujat ovat kokeneet koulutuksen erittäin mielenkiintoisena ja he ovat innokkaasti mukana.

Vierailut Sörkän, Laukaan ja Riihimäen vankiloihin

Vankilavierailuja tehtiin yhteensä kuusi kertaa. Laukaan vankilassa järjestettiin koulutustilaisuus vankilan työntekijöille romanivangeille pidetyn tilaisuuden jälkeen.

Hirundo 10v juhla

Osallistuimme Hirundon 10 -vuotisjuhlaan 26.9.2018. Juhla oli Diakonissalaitoksella. Hirundo on liikkuvan väestön päiväkeskus. Pääsääntöisesti Hirundon asiakkaita ovat Suomeen toimeentuloa hakemaan tulleet Bulgarian ja Romanian romanit.

Romaniasiain neuvottelukunnan neuvottelupäivät.

Osallistuimme Ronkin neuvottelupäiville 1.-2.10.2018. Esittelimme Nevo tiija ja Tsetanes naal hankkeiden teemapäivätapahtuman päivien osallistujille.

Vertaisohjaaja ja mentorointikoulutus Järvenpää

Koulutus on jatkoa 2017-2018 Järvenpään Seurakuntaopiston kanssa yhteistyössä toteutetulle Ote Elämään -kokemusasiantuntijakoulutukselle. Koulutus alkoi elokuun 24. päivä ja kesti neljä viikonloppua (pe -la). Koulutus saatiin päätökseen 27.10.2018. Koulutuksen jälkeen oli mahdollisuus osallistua Moninaisuus, Oivallus, Dialogi (MOD2) -kurssille, joka on jatkoa edellisessä kokemusasiantuntijakoulutuksessa pidetylle MOD1-kurssille. Vertaisohjaaja- ja mentorointikoulutukseen osallistui yhteensä yhdeksän (9) henkilöä, joista naisia oli yksi.

Teemapäivä lisälnessä pidettiin 17.11.2018 ja paikalla oli n. 60 osallistujaa. Päivä oli antoisa ja siitä saatiin palautetta jälkikäteen (tallenteena).

Yhteistyöpalaveri Naisten kulman kanssa

Yhteistyötä Romano Mission hallinnoiman Naisten kulman kanssa on rakennettu hankkeen työntekijöiden yhteistapaamisissa. Jatkosuunnitelmissa on yhteispalaveri Rikosseuraamuslaitoksen kanssa.

Osallistujat

Jotkut osallistujat ottavat yhteyttä puhelimitse ja toiset käyvät SRF:n toimistolla. Tavallisesti tapaamisissa vaihdetaan kuulumiset, pohditaan osallistujan elämäntilannetta yleensä liittyen, koulutus – ja työllistymissuunnitelmiin sekä muuhun itseään kehittävään toimintaan. Osallistujia ohjataan ja rohkaistaan etenemään itsenäisesti sanoista tekoihin. Tarvittaessa autetaan työhakemuksen täyttämässä. Alle 29 vuoden ikäisiä romaninuuoria ohjataan omien alueidensa Ohjaamoihin sekä kehoitetaan seuraamaan Romanifoorumin eri some-sivuja.

Palaute ja arviointi

Työntekijätiimimme kuuntelee säännöllisesti kenttää ja arvioi omaa ja toisten tekemistä, jotta voidaan riittävän ajoissa tarttua ja vaikuttaa tilanteisiin. Hankkeesta olemme saaneet kauttaaltaan ympäri Suomea hyvää palautetta, josta olemme todella kiitollisia. Itsearviointia on tehty työntekijöiden yhteispalaverissa viikoittain. Laskutettavat kustannukset koostuvat palkkakuluista ja flat rate-kuluista.

Helsingin Diakonissalaitos/Vamos

Vamos-palveluiden alla toimivat romanihankkeet ovat vakiinnuttaneet paikkaansa romanityön kentällä sekä aiempien kausien aikana luoduissa verkostoissa. Tieto hankkeesta on saavuttanut hyvin asiakasryhmät ja verkostot, ja asiakasmäärät ovat kasvaneet sen verran suuriksi, ettei varsinaista lisämarkkinointityötä ole tarvinnut enää tehdä. Asiakasyhteydenottoja on tullut runsaasti niin suoraan asiakkailta, heidän perheiltään kuin myös ammatillisilta verkostoiltaankin.

Kauden aikana Vamos-osatoteutuksen rakenteina ovat olleet viikko-ohjelmassa tiistai ja keskiviikko, jotka ovat vankilapäiviä, torstaisin työntekijät ovat jalkautuneet Itä-Helsinkiin (lähinnä Kontula ja Itäkeskus) ja päivystäneet kohtaamispaikassa Kontulan D-aseamalla. Maanantaisin ja perjantaisin on tehty suunnittelu- ja kirjaamistöitä, kokoustettu sekä tavattu yksilöasiakkaita ja verkostoja.

Kauden yhteistyötahoina ovat olleet:

- Helsingin vankila
- Vantaan vankila
- Yhdyskuntaseuraamustoimisto Helsinki
- Vamos Helsingin nuorten palvelut (erityisesti aikuisten perusopetus)
- Suomen Romanifoorumi (SRF)
- Muut osatoteuttajat
- SDO / Sovinto
- Kritsin päiväkeskus Redis
- KRITS Nuorten toimintakeskus
- Vamoksen peruskoulu, muu Vamos-toiminta
- Helsingin kaupungin lastensuojelun jälkihuolto
- Naulakallion hoito- ja kasvatuskodit

Asiakastyö Itä-Helsingissä on jatkunut kauden aikana sekä kadulle jalkautumisena, että D-aseamalla kohtaamispaikka Vamos Locosin merkeissä.

Kauden aikana olemme aikaisempaan tapaan täyttäneet asiakkaiden kanssa koulutushakemuksia, tehneet ansioluetteloita sekä keskustelleet opintoihin ja työelämään tähtäävistä suunnitelmista sekä erityisesti tätä edeltävästä arjen hallinnan saavuttamisesta (liittyen esimerkiksi päihteiden käyttöön ja toimintaan ja palveluihin sitoutumiseen). Opintoihin hakeutumista harkitseville on joskus myös suositeltu tavoitealaan tutustumista esimerkiksi työkokeilun kautta ja työkokeilupaikkoja haarukoitu.

Vankiloissa pysyvinä asiakastyön viikkorakenteina ovat säilyneet Helsingin vankilan viikoittaiset yksilötapaamispäivät ja 3-4 viikon välein pidetyt ryhmät nuorten osastolla. Ryhmäkeskustelujen aiheet ovat osin nousseet ryhmän senhetkistä ajankohtaisista aiheista ja mielialoista; lisäksi on käsitelty ohjaajajohtoisesti mm. Koevapauden haasteista ja miten onnistua sekä saavuttaa tavoitteitaan. Vantaan vankilassa on käyty tarpeen mukaan, kun kohderyhmää on ollut kiinni (14 kertaa kauden aikana).

Vankilassa tehdyssä työssä kohderyhmän kanssa on keskusteltu koulutuksesta ja siihen johtavista prosesseista ja vaatimuksista (mm. päihteettömyys, elämänhallinta, sitoutuminen koulunkäyntiin ja tukimuodot, vertaisuus ja vertaistuki sekä elämän mielekkyyden ja merkitysten löytäminen) sekä ohjattu asiakkaita koulutuksiin.

Vankilatyössä asiakkaiden kanssa on keskusteltu erityisesti siitä, mitä siviilissä odottaa, mihin nuori palaa vapauduttuaan. Olemme pyrkineet rakentamaan verkostoja/yhteisöjä johon palata. Asiakkailla on perhe, puoliso, vanhemmat jne., mutta ei mitään toimintaa, joka edistäisi yksilön osallisuutta yhteiskuntaan.

Asiakastyö

Kaudella meillä on ollut asiakaskohtaamisia

D-asemalla ja lähiympäristössä:

72 tavoitteellista asiakaskohtaamista

Helsingin vankila:

22 yksilötapaamista

24 asiakaskohtaamista ryhmissä

Vantaan vankila:

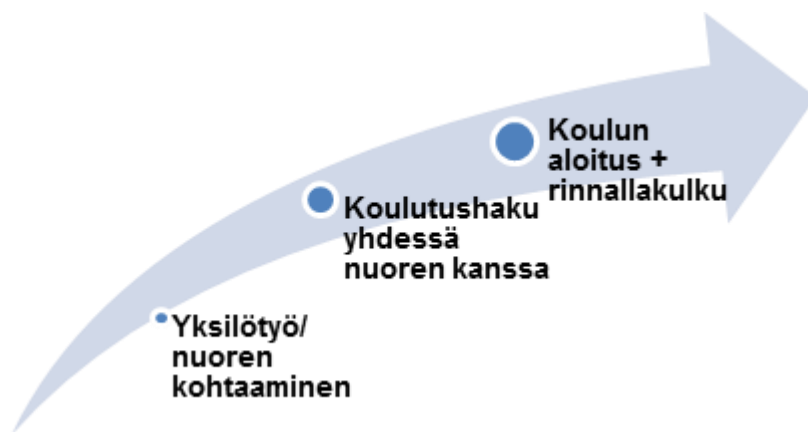
18 asiakaskohtaamista

Asiakasyhteydenpito:

puhelinkeskustelut, tekstiviestit, messenger- ja whatsapp- viestit 98 kpl.

Yhteydenpidosta on vastannut erityisesti romanitustainen työntekijämme, johon asiakkaamme pääsääntöisesti ovat yhteydessä.

Alla kuva hankkeen toteuttamasta ohjaamisen mallista, jota on edelleen kehitetty hankkeen aikana.

Yksilötyö:

Nuoren kohtaaminen yksilötapaamisessa vankilassa tai muualla. Työntekijät tapaavat nuoren aina pareittain, jolloin kartoitetaan nuoren tilanne, motivaatio kouluttautumiseen sekä kerrotaan hankkeen tarjoamista mahdollisuuksista. Järjestetään mahdollisesti tutustuminen kiinnostavaan alaan tai oppilaitokseen esim. vierailun tai alaan liittyvän työkokeilun kautta.

Koulutushaku:

Tehdään yhdessä nuoren kanssa/ varmistetaan, että vankilan henkilökunta hakee nuoren kanssa kouluun. Tämän jälkeen pyydetään tietoa kouluhakemuksen teosta, jolloin hankkeen työntekijä on yhteyksissä kouluttavaan tahoon/ opettajaan. Mennään tarvittaessa mukaan kouluhaastatteluun, jossa tuetaan sekä nuorta että opettajaa.

Koulun aloitus + rinnalla kulku:

Koulun alkaessa työntekijä pitää sovitusti yhteyttä sekä opettajiin/nuoreen/vankilan henkilökuntaan (omaan ohjaajaan). Rinnalla kulku nuoren mukana sekä opettajan tukena. Tarvittaessa voidaan auttaa myös esimerkiksi työharjoittelupaikan haussa (erityisesti Valma-koulutus).

Laskutettavat kustannukset koostuvat palkkakuluista ja flat rate-kuluista.

Otavan Opisto

Seurantakaudella hankkeen perustoiminnot ja yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa pyörivät normaalisti. Myös tapaamiset ja yhteydenpito paikallistoimijoiden kanssa on säännöllistä. Nuorille pidettiin kahdeksan ohjaus- ja oppimiskahvilaa. Illoissa varmistettiin, että kaikilla on syksyn opinnot lähtenyt käyntiin. Yksilöohjaamista oli syyskuussa jonkin verran ja se tapahtui pääosin kahvilatoiminnan yhteydessä. Yksilöllisen avun ja tuen saannin mahdollisuudesta tiedotettiin nuoria ja siihen tarjottiin mahdollisuutta, mutta siihen ei ilmennyt tarvetta. Myöhemmin syksyllä kahviloissa on varmistettu kaikkien asioiden sujuvuus ja kyselyt kuulumisia. Yksilöllistä tukea ja apua on annettu nuorille koulutehtävissä sekä muissa kouluun liittyvissä asioissa aina, kun sitä on nuori pyytänyt. Kävijöitä kahviloissa oli noin 20-30/ilta eli yhteensä noin 80-120 kävijää vaikka kävijät olivat pääosin samoja molemmissa illoissa. 8.9.2018 autoimme nuoria kaupungin opintoavustusten tekemisessä, joka on ollut kahviloissa joka syyskuu aiheena. Kaupunki myöntää opiskelijoille avustuksen suuruudeltaan 400-600 euroa.

Hankepalaverit olivat Diakilla 19.9.2018, jossa käsiteltiin loppuraportoinnin ohjeistusta sekä muita hankkeen loppuun liittyviä asioita. Mikkelistä osallistui kaksi nuorta Tsetanes naalin nuorten some-kampanjaan, jonka koulutus oli Diakilla 22.9.2018. Projektityöntekijä kuljetti nuoret koulutukseen toimien myös heidän vastuuhenkilönään. Seurantakaudella työstettiin osatoteuttajakohtaista loppuseminaaria ja siihen olevia vastuualueita ja toimintoja. Loppuseminaari oli Otavan opistolla 28.9.2018. Koko hankkeen yhteinen loppuseminaari oli Helsingissä Savoy-teatterissa 5.11.2018, jossa kuultiin hankkeen ja osatoteuttajien saavutettuja tuloksia ja onnistumisia. Otavan opistolla oli seminaarissa oma esittelypöytä, jossa esiteltiin mm. opiston verkko-opintoja. Hankkeen työntekijöiden lopputyöpaja järjestettiin Helsingissä 6.11.2018. Työpajassa käytiin läpi tulostavoitteita ja toimenpiteitä. Pajassa tuotiin esille onnistumisia ja kehittämisen kohteita. Projektityöntekijä osallistui romaniasiain neuvottelupäiville Helsingissä 1.10.2018

Seurantakaudella projektityöntekijä osallistui Kansainvälinen Mikkeli päivän (IMD) suunnittelupalaveriin. Palaverissa oli osallisena laaja verkosto Mikkelin seudulta (Esedu, Xamk, yliopistokeskus, AVI, Mikkelin Kaupunki) ja siellä on kerrottu myös Tsetanes naal- hankkeesta. Paikalla oli noin 15 osallistujaa. Kansainvälinen Mikkeli tapahtuma oli 15.11.2018.

Oppimis- ja ohjauskahvilassa pidettiin 17.11.2018 yhteinen ilta vanhemmille ja nuorille, jonka aiheen oli kaupungin nuorten tilanne yleisesti ottaen. Kahvilassa oli luennoimassa ankkuripoliisi Antti Kirves. Illassa oli ehkäisevää päihdetyötä sekä keskustelua opiskelun tärkeydestä. Ilta onnistui hyvin ja osallistujia oli mukana 40-50 henkeä. Vanhemmat pitivät iltaa tärkeänä ja toivoivat sille jatkoa.

Seurantakaudella projektityöntekijä osallistui palaveriin ja tulevaisuuden suunnitteluun yhteistyökumppaneiden kanssa. Suunnitteilla on hankkeelle jatkohanke, jota on suunniteltu yhdessä kaupungin kanssa. Tulevassa Meijän Mikkeli- hankkeessa jatketaan Tsetanes naal hankkeen toimintoja ja kahvilaa nuorten tukipaikkana. Meijän Mikkeli- hankkeessa kohdistetaan toiminnot kaikkiin syrjäytyneisiin nuoriin, joita tässä hankkeessa ei tavoitettu kovin hyvin.

Seurantakauden loppupuolella projektityöntekijän työaika kului seurantaraportin ja hankkeen loppuraportin kirjoittamiseen. Oppimis- ja ohjaukahviloiden päätös on 15.12.2018. Projektityöntekijä pitää jäljellä olevat lomat ja ylityöt vapaina ennen hankkeen päättymistä. Osatoteutuksen kustannukset ovat muodostuneet hanketyön palkkakustannuksista ja flat rate-kuluista.

Seurakuntaopisto

Verkostoyhteistyö, yksilöohjaus ja konsultointi

Verkostoyhteistyökumppaneita ovat Pääkaupunkiseudun romaninuorisotyön verkosto, johon kuuluu Vantaan, Helsingin ja Espoon nuorisopalvelut sekä Tsetanes Naalin ja Nevo tiijan verkostokumppanit Vamos ja Vantaan te-palvelut ja AU-Mensa. Yhteistyötä ja verkostoitumista vahvistettiin Jyväskylä Ry:n kanssa. Romanikulttuurin tuntemusta on lisätty yhä viimeiselläkin maksatuskaudella kasvatus- ja ohjausalan sekä sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille ja ammattilaisille tasaisesti eri yhteyksissä oppilaitoksessa. Yksilöohjauksia tehtiin myös oman oppilaitoksen ulkopuolelle ammatillisiin oppilaitoksiin heidän pyynnöstään.

Työpaikalla tapahtuvan oppimisen tukeminen kulttuurisensitiivisellä ohjauksella

Romanitaustainen hanketyöntekijä toimii romanikulttuurin ohjaajaopiskelijoiden kulttuurisensitiivisenä työelämätukena työpaikalla tapahtuvassa oppimisessa. Hanketyöntekijä on mukana työpaikalle mentäessä ja tavoitteista keskusteltaessa. Ohjaaja on pitänyt tukipajoja ja ollut mukana opetustyöskentelyssä työparina.

Maksatuskauden aikana kulttuurisensitiivinen työpaikalla tapahtuvan oppimisen ohjaus on tarkoittanut työpaikan kanssa käytänteiden ja tavoitteiden sopimista, työpaikoille ohjaamista ja sparraamista. Ohjausta on tapahtunut yksilöllisten tarpeiden mukaisesti paikan päällä työpaikalla tai etäyhteyksin. Hanketyöntekijä on ollut laajasti tavoitettavissa ja selventänyt tavoitteita ja tukenut osaamisen kehittymistä. Ohjaaja on myös toiminut työparina HOKS-päivityksissä opiskelijoiden ja opettajan tukena.

Romanitaustainen ohjaaja on työskennellyt intensiivistesti opiskelijan työpaikalla tapahtuvan oppimisen vahvistamiseksi ja näyttöjen suunnittelussa. Ohjaaja tuntee työpaikan ja sen mahdollisuudet erilaisiin työtilanteisiin. Työpaikalla ohjauksessa ohjaaja luo turvallisuutta selventäessään oppimisen tavoitteita suhteessa opiskelijan henkilökohtaisiin tavoitteisiin sekä tutkinnon vaatimusten asettamiin raameihin.

Sillanrakentajatyyppinen yhteyshenkilö lisää sitoutumista opintoihin ja etenkin työpaikalla tapahtuvaan oppimisprosessiin.

Maksatuskauden loppuun mennessä opiskelijoita on valmistunut puolet aloittaneista, kolme kuukautta ennen opintoihin määriteltyä päättymisaikaa.

Ohjaus- ja mentorointikoulutus koulutetuille kokemusasiantuntijoille

Maksatuskaudella toteutettiin Suomen Romanifoorumin työntekijöiden kanssa jatkokoulutus Ote-elämään kokemusasiantuntijakoulutuksesta valmistuneille romaneille.

Viikonloppumoduuleita oli syksyn 2018 aikana neljä ja lisäksi järjestettiin Moninaisuus Oivallus dialogi-koulutuksen jatkokurssi. Osa osallistujista tavoittelee MOD-ohjaajan koulutusta ja taitoja ja tähtäävät kevään 2019 tarjottavaan ohjaajakoulutukseen.

Koulutuksen suunnittelussa käytettiin aiemmin hyväksi havaittua työskentelymallia, jossa ohjaajakouluttajat kokoontuivat moduulien välissä työstämään aiheita.

Huomioita:

Koulutuksen suunnittelussa osallisuus on vielä vahvemmin keskiössä. Koulutetut kokemusasiantuntijat yhdessä ohjaajakouluttajien kanssa rakensivat yhteistä oppimisen tilaa sekä suunnittelivat sisältöä. Erityisesti kokemusasiantuntijuuden ja koulutuksen mallin sekä tiedon jalkauttaminen omiin verkostoihin ja yhteisöihin katsotaan tärkeänä. USB-muistitikut annettiin valmistuneille. Muistitikuissa oli molempien koulutusten verkkokurssin mukaisesti materiaalit ja sisällöt.

Hankkeen loppuun saattaminen

Hankkeen osatoteutuksen tuloksia esiteltiin Seurakuntaopistolla yhdessä hankekumppani Suomen Romanifoorumin kanssa. Kohtaamalla ohjaat ja vaikutat -koulutusseminaariin, osallistui n. 30 asiasta kiinnostunutta. Markkinointi tapahtui sähköpostitse ja Facebookin kautta yhteistyökumppaneille kohdennettuna sekä muille asiasta kiinnostuneille.

Hankkeen loppuun vieminen on teettänyt työtä dokumentoinnin, loppuraportoinnin ja arkistoinnin saralla. Loppuseminaariin ja yhteiseen työskentelyyn osallistuminen on mahdollistanut verkostokuulumisten vaihdon ja hankkeessa hankitun kokemusten jakamisen. Hankkeesta on tiedotettu myös osatoteuttajan sisäisessä tiedotuksessa. Loppurapotti on tehty ja toimitettu Diakonia-ammattikorkeakoululle sekä lisäksi Seurakuntaopiston oma versio oppilaitoksen omaan käyttöön.

Tampereen kaupungin palkkakustannuksista on leikattu 18 577 eur ja flat ratesta 3 158 eur. Leikatuista summista on siirretty Kirkkopalvelut ry, Seurakuntaopistolle palkkakustannuksiin 12 500 eur ja flat rateen 2 125 eur. Raha siirrettiin, koska Seurakuntaopiston palkkakustannukset ovat ylittäneet arvioidun palkkakustannusbudjetin. Seurakuntaopiston palkkabudjetti ylittyy, koska hankkeessa haluttiin päästä asetettuihin tavoitteisiin. Tämä tarkoittaa sitä, että töitä kohderyhmän kanssa on ollut enemmän kuin oli alkuun suunniteltu. Kohderyhmä on koulutuksellisesti haastavaa ja heidän kanssaan koulutuksen kehittäminen vaatii enemmän töitä kuin pääväestön kanssa.

Hankkeen osatoteutus eteni aikataulussa.

Yksilöohjauksessa ohjattavat ovat olleet tyytyväisiä saamaansa joustavaan tukeen. Yksittäisiä ohjattavia ja konsultaatiopyyntöjä tulee valtakunnallisesti lähinnä opinto-ohjaukseen ja uraohjaukseen liittyen niin nuorten kuin aikuisten osalta. Ohjaus- ja mentorointikoulutukseen oltiin tyytyväisiä. Osaamista lisättiin osallisuutta vahvistavin menetelmin. Kokemusasiantuntijakoulutuksen malli oli katsottu hyväksi käytännöksi jakaa myös kansainvälisesti. Jatkohanketta haettiin maksatuskaudella, mutta hakua siirretään toiselle rahoittajataholle keväälle 2019.

Loppuarviointia tehdään ja vaikuttavuutta arvioidaan niin hanketyöntekijöiden ja oman organisaation rakenteissa kuin muiden osatoteuttajien kanssa. Laskutettavat kustannukset koostuvat palkkakuluista, muista kuluista ja flat rate-kuluista.

Helsingin kaupunki/Opetusvirasto

Syksyllä romanikerho Kipinä jatkoi toimintaansa maanantaisin Suomen romanifoorumin toimesta, mutta Helsingin kaupungin osatoteutuksen tavoitteet eivät enää käyneet yksiin toiminnan kanssa. Myös työn jatkuvuuden kannalta oli tarkoituksenmukaista, että toiminta jatkui määräaikaisesta projektikoordinaattorista riippumatta. Syksyn aikana projektikoordinaattori kuitenkin sovitusti hyödynsi Kipinän vetovoimaa ihmisten paikalle saamisessa. Esimerkiksi tulevien kouluvierailujen suunnittelussa oli hyödyllistä kuulla, mitkä teemat ovat nuorten ja lasten mielestä tärkeitä romanikulttuurissa, ja kuinka he

kokevat keskeisimmät romanikulttuuriin liittyvät piirteet. Myös romanikielen opetuksesta tiedottaminen saavutti kohderyhmäänsä hyvin Kipinässä.

Perjantaisin nuorisoasiainkeskuksen kanssa yhteistyössä toteutettu Kipinä lopetti toimintansa tilaongelmien takia. Aiemmin käytössä ollut tai muut lähialueella sijaitsevat tilat eivät olleet käytettävissä, eikä kohderyhmä pitänyt ajatuksesta siirtää Kipinä jonnekin muualle. Suuri osa kävijöistä kuitenkin jatkoi Romanifoorumin järjestämässä Kipinässä, jossa ei enää ollut ikärajaa osallistujille. Toiminnan jatkuminen tavalla tai toisella on tärkeää etenkin romaniyhteisön osallisuuden ja aktivoinnin näkökulmista.

Helsingissä romanikielen opetukseen on viime vuosina osallistunut vain muutamia oppilaita, kun samaan aikaan esimerkiksi Vantaalla oppilaita on ollut huomattavasti enemmän. Aiemmin myös Helsingissä osallistujamäärät ovat olleet huomattavasti suurempia. Romanikielen oppitunnit voivat kuitenkin tarjota oivan mahdollisuuden oppilaan kulttuuri-identiteetin vahvistamiselle ja tuen saamiselle koulunkäynnissä muutenkin, joten haasteiden ratkaiseminen on tärkeää. Romanikielen oppitunneilla paikalla on aikuinen romani, jolta oppilas saa tarvittaessa laajemminkin apua, tukea ja rohkaisua koulunkäyntiin. Juuri näitä asioita moni romanioppilas tarvitsee.

Aiemmin kartoitettuihin romanikielen opetuksen haasteisiin haettiin ratkaisua tiedottamisen lisäämisellä ja opetuksen kehittämällä. Romaniopettajan kanssa käytiin keskustelua tuntien toteutuksesta ja opetusmenetelmistä sekä opastettiin koulutukseen hakeutumisessa. Myös romanikielen opetuksen ilmoittautumiskäytäntöihin ja uusien ryhmien perustamiseen liittyviä käytännönseikkoja selvitettiin ja käytiin läpi opettajan kanssa. Näistä seikoista myös tiedotettiin kohderyhmälle sekä romanikielen opettajan vettä projektikoordinaattorin verkostojen kautta. Romanikielen opettajalle myös sovittiin kaskosta yhteyshenkilö, johon voi jatkossakin olla yhteydessä, jos tarvetta ilmenee.

Syksyn aikana projektikoordinaattori on etsinyt mahdollisuuksia vähentää romaneihin kohdistuvia ennakkoluuloja lisäämällä romanikulttuurin tuntemusta koulujen arjessa. Ulkopuolisuuden tunne, ja joissain tapauksissa myös selkeä kiusaaminen ja syrjintä muiden oppilaiden toimesta hankaloittavat koulunkäyntiä, ja tietämättömät opettajat voivat katsoa koulunkäyntiin liittyviä ongelmia läpi sormien, jolloin ongelmien vyyhti on valmis. Kun sekä opettajat että muut oppilaat saavat tietoa ja positiivisen kokemuksen romanikulttuurista, on haasteiden ratkaisu puolin ja toisin helpompaa.

Verkostojen kautta löytyikin kaksi romania, joiden kanssa ideoitiin, suunniteltiin ja toteutettiin romanikulttuuria koskevia kouluvierailuja Helsingin kaupungin peruskouluihin. Toinen heistä oli Suomen romanifoorumin työntekijä. Tuntien aikana pidettiin tietokilpailu romanikulttuuriin ja romanin kohtaamiseen liittyvistä teemoista. Teemat valikoituivat romaneiden itsensä tärkeiksi kokemista kysymyksistä. Jokaisen kysymyksen teemaan oli varattu aikaa osallistujien kysymyksille ja keskustelulle. Aihepiiri herätti runsaasti keskustelua, ja vielä enemmän kysymyksiä, joihin romanit olivat vastaamassa. Sekä oppilaiden että opettajien suhtautuminen oli positiivista ja kiinnostunutta. Suurin osa vastaajista kertoi oppineensa jotain uutta romaneista, ja uskaltavansa nyt paremmin keskustella romanin kanssa.

Kouluhenkilöstön ja oppilaiden lisäksi myös mukana olleet romanit saivat positiivisen kokemuksen koulumaailman kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Etukäteen he olivat hieman epäluuloisia ja jännittyneitäkin, mutta lämmin vastaanotto ja kiinnostuneet osallistujat saivat epäluulot hälvenemään.

Kouluvierailuilla mukana olleet romanit joutuivat monista syistä perumaan osallistumisensa useita kertoja, joten osan vierailuista projektikoordinaattori hoiti yksin. Tämä ei ollut täysin tarkoituksenmukaista, sillä ajatus positiivisesta kokemuksesta romanin kohtaamisesta ei tällöin toteutunut, mutta viimehetken perumista pidettiin vielä huonompana vaihtoehtona. Projektikoordinaattori pystyi yksinkin avaamaan romanikulttuurin saloja ja murtamaan romaneihin kohdistuvia ennakkoluuloja.

Maksatuskauden loppupuolella myös hankkeen raportointi ja yhteistyön jatkuvuuden turvaaminen veivät projektikoordinaattorin työaikaa. Etenkin yhteistyö ja verkostoituminen Romanifoorumin, Romaniyhdistyksen ja Au mensa IV -hankkeen kanssa on jatkossakin kullannarvoista kummallekin osapuolelle, joten sen jatkuminen hankkeen päätyttyä on tärkeää. Ilman romaniyhteisön jäseniä ei romanioppilaiden koulunkäynnin tukeminen onnistu parhaalla mahdollisella tavalla, ja toisaalta romanijärjestöt ja -hankkeen tarvitsevat yhteydet koulumaailmaan voidakseen osaltaan tukea romanioppilaiden koulunkäyntiä.

Oppilaitoksilta tuli vielä syksyn aikana muutamia yhteydenottoja koskien haastavia romanioppilaiden tilanteita. Kouluhenkilöstö kaipasi lähinnä rohkaisua kohdata oppilas ja hänen huoltajansa samalla tavalla kuin kuka tahansa muukin. Työparimalliin perustuvia tapaamisia romanioppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa ei kuitenkaan järjestetty. Tieto romanioppilaille ja heidän kanssaan työskenteleville tarjolla olevasta tuesta alkoi tavoittaa kohteensa, mikä osaltaan kertoo tarpeesta työn pitkäjänteisyyteen. Hankkeen päättyessä kaskossa ei ole erityisesti romanioppilaiden asioista vastaavaa henkilöä. Kaskon organisoima romanioppilaiden tuen verkosto kuitenkin jatkaa toimintaansa, ja osaltaan jatkossakin tukemassa romanioppilaiden opintopolkujen sujuvuutta.

Osahankkeen maksatusajan kustannukset ovat muodostuneet hankkeen henkilöstökuluista. Palkkoja kertynyt 8/2018 mennessä 57 274 eur. Laskuttavat 9-12/2018 yht. 16 137 eur (14 953 eur palkkoja + 1 184 eur lomarahoja). Käyttämättä jää arviolta 13 006 eur (11 800 eur palkkoja + 2 006 eur flat ratesta), joka on leikattu budjetista.

Salon kaupunki

Seurantakauden aikana toimenpiteinä on toteutettu hankkeen hyvien toimintamallien levittämistä ja juurruttamista. Lokakuussa järjestettiin Salossa osatoteuttajakohtainen loppuseminaari, johon liittyvät järjestelyt ja toiminnot veivät hankekoordinaattorin työaikaa. Seurantakaudella on kehitetty paikallisen romanityöryhmän toimintaa sekä paikallisten romaniyhdistysten yhteistyötä. Seurantakaudella loppuraportti ja viestintä siihen liittyvissä asioissa oli suuressa osassa.

Seurantakauden aikana hankekoordinaattori oli hankkeen loppujulkaisun kanteen otettavan valokuvan kuvauksissa Helsingissä syyskuun alussa. Hankekoordinaattori oli myös romaniasiain neuvottelupäivillä viestintä- ja liikenne ministeriössä lokakuun alussa. Hankkeen yhteinen loppuseminaari Helsingissä oli marraskuun alussa, jossa tuotiin esille hankkeen aikana saavutettuja tuloksia. Helsingissä oli myös hankkeen osatoteuttajille pidetty työpajapäivä, jossa käytiin läpi hankkeen tulostavoitteita ja toimenpiteitä, onnistumisia ja haasteita.

Hanke on edennyt suunnitellussa aikataulussa eikä hankkeessa ole ulkopuolista rahoitusta. Hanketta on arvioitu itsearvioinnin, asiakaspalautteen ja yhteistyökumppaneilta saadun palautteen avulla. Hanketoiminta ja hankekoordinaattorin työ on arvioitu erinomaiseksi asiakaspalautteen ja yhteistyökumppanien taholta. Erityistä huolta on aiheuttanut hankekoordinaattorin työn päätyminen Salossa, sillä asiakkaiden ja yhteistyökumppanien taholla on pelkoa hyvien toimintojen ja asiakastyön päättymisestä.

Maksatuskauden kustannukset ovat koostuneet hankekoordinaattorin palkkakustannuksista sekä 11.10.2018 alueellisen loppuseminaarin kustannuksista.

Tampereen kaupunki/Perusopetus

Osatoteutuksen kokonaiskuvaa

Reilu kahden vuoden hanke on päättymässä ja loppusuora alkaa häämöttää. Aika meni nopeasti ja voidaan sanoa, että se antoi meille kaikille paljon. Alussa asetettuihin tavoitteisiin päästiin kiitettävästi. Pääosassa oli tietysti hankenuoret. Hankkeessa mukana on edelleen n. 30 nuorta. Aktiivisen työn kohteen nuoria on 25 (lukumäärä vaihtelee), joista tyttöjä on puolet.

Syksy sujui samalla tavoin kuin edellinen jakso. Tavoite oli saada parannusta syyslukukauden todistukseen. Nuorten yksilöopetus jatkui nuorten kanssa eri kouluilla edellisjakson tavoin. Pääosin nuoret menestyivät koulunkäynnissä ja tehtävissä hyvin. Joitain nuoria tuli yksilöopetukseen lisää ja avuntarvekyselyjä tuli eri kouluilta. Muukin työ jatkui hyväksi todetun toimintasuunnitelman mukaan. Voidaan todeta, että työ on ansainnut paikkansa.

Koko syksyn ajan valmistelimme hankkeen loppua. Järjestimme Tampereella hankkeen loppuseminaarin syyskuussa. Seminaarissa oli erilaista ohjelmaa. Esittelimme hankkeen saavutuksia ja tuloksia sekä plussia ja miinuksia. Hankenuoret olivat seminaarissa mukana. He esittelivät itsensä ja kertoivat hankekuulumisia. Heistä tehdyt video-klipit näytettiin. Mukana oli myös paljon musiikkia. Seminaariin onnistui erittäin hyvin ja siihen osallistui reilu 70 osallistujaa. Mukana oli romaneita sekä eri virkatahon edustajia. Kiitettävää oli eri median ja toimittajien mukanaolo. Toimittajia oli Aamulehdestä sekä kaupunkilehti Tamperelainen. Viikkoa ennen Yle Tampere teki tv-ohjelman romaninuorten koulunkäynnistä Lielahden koululta. Nevo tiijan ja Tsetanes naal hankkeiden yhteinen loppuseminaari oli Helsingissä marraskuussa. Seminaari oli laaja-alainen ja iso tapahtuma. Siihen osallistui satoja henkilöitä.

Hankkeen aikana on huomattu, miten paljon romanit tarvitsevat erilaista tukea ja apua koulunkäynnissä sekä perhe-elämässä. Myös erilaiset päihteet ovat vaikeuttaneet romaninuorten oman elämänhallintaa. Tämä tuli ikävällä tavalla esille yhden hankenuoren kohdalla. Hankkeen aikana on paljon saavutettu hyviä asioita. Olemme saanut paljon media näkyvyyttä ja pysyvän paikan romanityönä Tampereen toimintasuunnitelmassa. Teimme hyvän toimintasuunnitelman ja mallinnuksen, jotka tulevat olemaan hyvänä tukena tulevassa työssä. Muiden mallinnuksia ja toimintasuunnitelmista on paljon hyötyä jatkossakin. Työ tulee jatkumaan eli työhön tullaan palkkaamaan romanitaustainen työntekijä jatkamaan työtä romaninuorten parissa.

Toiminta

Koulunkäynnin tukeminen:

- Vaikeutta tuottavien aineiden yksilöopetus koululla ja kotona
- Kokeiden ja läksyjen tukeminen koululla ja kotona
- Läksyjen ohjaus/teko kotona ja koululla
- Kokeiden lukumotivointi/ohjaus kotona
- Kouluun meno (tarvittaessa herätys, kouluun vienti)

Kasvun tukeminen ja yksilöohjaus:

- Tuetaan nuoren henkistä kasvua sekä motivoidaan, luodaan nuorille oikeanlaista asennetta koulunkäyntiin ja hyvän tulevaisuuden hankkimiseen
- Dialogi, hyvien ja huonojen asioiden purkua, ohjausta, neuvontaa ”mitä voidaan tai olisi hyvä tehdä?”
- Keskustelut, tapaamiset koulun ulkopuolella

Yhteistyöverkosto

- Nuoren koulunkäyntiin ym. nuoren asioiden suunnittelu- neuvottelupalaverit kouluhenkilöstön kanssa

- perhe- ja huoltajapalaverit/neuvottelut asiaan liittyvien henkilöiden kanssa tarvittaessa
- Tampereen hanketiimin palaverit n. 2 kk välein. Käydään läpi Tamperetta koskevat hankeasiat sekä tulevaisuuden suunnittelu, palautteet
- Ohjausryhmän palaverit. Helsinki. 4-5x/v. Käydään läpi valtakunnallisesti hankkeessa mukana olevien ryhmien kanssa ajankohtaisia asioita, toimintasuunnitelmia ja -kertomuksia, palautteet
- Hanke-esittelyt. -seminaarit (yhteistyökumppanit ym. tahot)

Oman kulttuurin, identiteetin ja minäkuvan vahvistaminen

- Romanitapahtumat -seminaarit ym.
- Romaninuorten oma "Laiffi-klubi" kokoontuu 1-2 x/kk. 3h/ilta. Tekemistä, "chillaamista" eri toimintatavoin.
- Ryhmäohjaus, sosiaalisuus
- Omaan kulttuuriin liittyvät keskustelut ja tiedon haku
- Romanikulttuurin tietoisuus ja -konsultointi eri ammattikunnille ja muille (media näkyvyys)

Vapaa-ajan ohjaus

- Ohjataan/motivoidaan nuoria mieluisen harrastuksen piiriin
- Fyysisen kunnon hyvinvoinnin lisääminen liikunnan ja tekemisen menetelmin

Perhetyö

- Palaverit huoltajien, vanhempien kanssa kotona tarvittaessa
- Keskustelua, motivointia, opastusta nuoren/lapsen koulunkäynnin ja tulevaisuuden vahvistamiseen
- Asennemuokkausta (nykyajan muutos ja -tarpeet)
- Muu nuoren kouluun ym. asioiden ohjaus

Oman työkyvyn ylläpitäminen

- Työn ohjaus, liikunta
- Alaan liittyvät koulutukset, seminaarit

Hanketuloksia

Tampereella peruskoulussa on noin 100 nuorta. Tsetanes Naal hankkeessa 9-18 v. nuoria oli 25.

Hankkeen arviointi ja tuloksia:

- Hanke onnistui erittäin hyvin
- Arvosana 10-
- Poissaolot vähentyivät huomattavasti
- Kaikki oppilaat siirtyivät luokiltaan
- Kaikki ysiluokan oppilaat saivat päättötodistukset
- Kolme oppilasta siirtyi ammattikouluun
- Yksi nuorista siirtyi työelämään
- Nuorten kokonaisvaltainen muutos parempaan suuntaan kaikilla osa-alueilla

Hankkeen plussat:

- Hyvä hankkeen yhteistyö ja koordinointi DIAK
- Hyvä hankkeen yhteistyö ja organisointi Tampere
- Erittäin hyvä yhteistyö nuorten kanssa
- Hyvä yhteistyö huoltajien kanssa
- Toimiva toimintamalli
- Romanityön huomiointi, konsultaatio, asennemuokkaus

- Ennaltaehkäisevä
- Taloudellinen hyöty yhteiskunnalle

Hankkeen miinukset:

- Aika verrattuna hankenuorten määrään
- Hankkeen kesto liian lyhyt
- Liikaa kirjallisia tehtäviä
- Vaatii työntekijältä paljon
- Työntekijöiden vähyys

Kysymyksiä:

- Työn jatkuminen hankkeen jälkeen
- Perhetyön merkitys
- Alueellinen työnjako
- Nuorten erilaiset koulutuspolut
- Miten **organisoidaan nuorten jatkokoulutus**

Yhteenvedo toiminnasta seurantakaudella

- Hankepalaverit Tre: 4 kpl
- Tiimi- ja koulupalaverit Tre: 5 kpl
- Perheneuvottelut/palaverit: 6 kpl
- Hankepalaverit Hki: 2 kpl.
- Hanke-esittely Tre: 4 kpl
- Seminaarit Tre: 1
- Seminaarit Hki: 1
- Soitot, email: (koulu- viranomaisasiat) 52 kpl.
- Soitot: (vanhemmat, nuoret) päivittäin
- Koulutus: -
- Media/yhteydenotot: 6
- Video-klip: 4
- Muut hankeasiat/työpajatoiminta: Tsetnaklubi: 2

Hankesuunnitelman toteutus/ -edistys

Peruskouluikäisten romaninuorten koulunkäyntiä tuettiin suunnitelman mukaan. Hankkeen näkyvyyttä edistettiin hanke-esittelyllä ja tiedottamisella. Hankittiin hankkeelle yhteistyökumppaneita sekä verkostoa. Media näkyvyys.

Nuorten poissaolot koulusta ovat vähentyneet. Yläkoulun nuorille on kerrottu päättötodistuksen tärkeydestä sekä jatkokoulutuksista ja ammatinvalinnoista. Joidenkin nuorten kohdalla koulun käynti ei onnistuisi ilman vahvaa tukea ja ohjausta.

Huomattavaa oli, että nuoret ovat oppineet tiedostamaan koulunkäyntinsä merkityksen, omat kyvyt, voimavarat sekä puutteet. Joidenkin oppilaiden ”juurruttaminen” ammattikouluun on tuottanut vaikeuksia.

Kustannukset

Tampereen kaupungin palkkakustannuksista on leikattu 18 577 eur ja flat ratesta 3 158 eur. Leikatuista summista on siirretty Kirkkopalvelut ry, Seurakuntaopistolle palkkakustannuksiin 12 500 eur ja flat rateen 2 125 eur. Raha siirrettiin, koska Seurakuntaopiston palkkakustannukset ovat ylittäneet arvioidun palkkakustannusbudjetin. Seurakuntaopiston palkkabudjetti ylittyy, koska hankkeessa haluttiin päästä asetettuihin tavoitteisiin. Tämä tarkoittaa sitä, että töitä kohderyhmän kanssa on ollut enemmän kuin oli alkuun suunniteltu. Kohderyhmä on koulutuksellisesti haastavaa ja heidän kanssaan koulutuksen kehittäminen vaatii enemmän töitä kuin pääväestön kanssa.

Palkkakulut ym. toiminnasta aiheutuvat kulut, flat rate

Jakson aikana tavattiin hankkeen tiimoilta reilu 450 henkilöä.